

заходів, місцях постійного або тимчасового перебування осіб, відносно яких здійснюється державна охорона.

Таким чином, можна зробити висновок, що однією з головних умов здійснення успішної взаємодії між підрозділами оперативної служби та оперативними підрозділами кримінального блоку НП України є розуміння правомірності їх застосування та виконання необхідних умов, передбачених чинним законодавством. У зв'язку з чим, сьогодні, на нашу думку, є потреба у продовженні розробок такого напрямку, що передбачатиме: розробку методів взаємодії, удосконалення підходу до визначення використання сил і засобів підрозділів оперативної служби; урахування специфіки такої взаємодії; взяття до уваги особливостей законодавства у цій сфері тощо.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 19.10.2018).

2. Про оперативно-розшукову діяльність : закон України від 18.02.1992. № 2135-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 19.10.2018).

3. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : затв. наказом Ген. прокуратури України, МВС України, СБ України, Адміністрації ДПС України, М-ва фінансів України, М-ва юстиції України від 16 листоп. 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12> (дата звернення: 19.10.2018).

4. Теорія і практика забезпечення конституційних прав та свобод громадян при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій : монографія / Гольдберг Н. О., Бортник С. М., Стащак М. В., Тагієв С. Р., Шендрік В. В. Чернігів : Десна Поліграф, 2017. 335 с.

5. Погорецький М. А. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 270–277.

6. Полюхович О. І. До питання негласних слідчих (розшукових) дій, які можуть бути розпочаті до постановлення ухвали слідчого судді. *Публічне право*. 2017. № 1. С. 106–113.

Одержано 12.11.2018

УДК 343.85:343.344:351.753

Оксана Юріївна ШЕВЧУК,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності

Національної академії внутрішніх справ

ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ, БОЙОВИХ ПРИПАСІВ, ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН

Одним із актуальних питань яке постає на сьогоднішній день є порушення встановлених правил поводження з загально-небезпечними предметами, найбільш поширеним злочином з яких є незаконне поводження зі зброєю, бойових припасів або вибуховими речовинами. Неконтрольований обіг відповідних загальнонебезпечних предметів приховує в собі високий рівень небезпеки спричинення шкоди людям та довкіллю. Суспільна небезпека злочинів, пов'язаних із незаконним обігом зброї, обумовлена тенденцією розвитку насильницької озброєної злочинності, а ще і незаконним збройним підприємництвом. Про наявність такої зброї та відповідних небезпечних предметів і активне насичення ними держави свідчить аналіз офіційної статистики за останні роки.

Так у 2017 було вилучено 275 одиниць вогнепальної зброї, 125 306 боєприпасів, понад 73 кілограма вибухівки, що вказує на стійкий зріст кількості зазначених злочинів. Саме тому комплексне вивчення дій оперативних підрозділів Національної поліції України направлене на виявлення незаконного обігу зброї, бойових припасів або вибухових речовин на території обслуговування має важливе значення для вирішення як наукових, так і практичних завдань [1].

У різні часи науковці Б. І. Бараненко, Т. М. Бульба, Л. М. Кулик, В. П. Меживий, В. І. Рибачук розглядали у своїх працях питання протидії злочинам, пов'язаним із незаконним обігом та застосуванням зброї, вибухових пристроїв та речовин. Виходячи з аналізу публікацій, в яких започатковано розв'язання зазначеної проблеми, не враховано особливості сучасного політичного стану в Україні.

Приступаючи до виявлення фактів незаконного обігу вогнепальної зброї, бойових припасів та вибухових речовин на території обслуговування працівник поліції повинен зібрати і проаналізувати відомості щодо: наявності на території обслуговування, об'єктів на яких відбувається обіг вогнепальної зброї, бойових припасів та вибухових речовин; правил їх обігу; практики виконання цих правил тощо.

Відомості відносно об'єктів обігу вогнепальної зброї, бойових припасів та вибухових речовин можна отримати у суб'єктів, які мають право на їх придбання, а саме: державні воєнізовані організації – армія, органи національної поліції, митні органи та ін.; підприємства, організації та установи з особливими статутними завданнями (приватні охоронні підприємства і служби безпеки); підприємства, що займаються розробкою, випробуванням, виробництвом зброї, боєприпасів і вибухових речовин, а також їх торгівлею; спортивні і мисливські підприємства і організації; недержавні освітні установи з підготовки охоронців [2, с. 68].

Метою аналізу є отримання достовірних відомостей з приводу виявлення прогалів в системі державного контролю з обігу вогнепальної зброї, бойових припасів та вибухових речовин, порушення правил їх обліку, неналежного збереження і використання, оскільки саме ці ознаки найчастіше всього є причиною потрапляння зброї в незаконний обіг.

Відтак, з метою організації ефективної системи боротьби щодо виявлення та припинення фактів незаконного обігу вогнепальної зброї, бойових припасів та вибухових речовин необхідно знати як загальні дані, що характеризують оперативну обстановку, так і кримінологічні особливості осіб, які їх вчиняють, причини й умови, що сприяють їх вчиненню, а також ряд інших даних, що входять до поняття оперативно-розшукової характеристики цих злочинів [3, с. 162].

Основними об'єктами, які заслуговують особливої уваги є місця ймовірного збуту зброї та боєприпасів такі як вокзали, ринки тощо. Результатом вказаного аналізу має бути повна інформованість оперативного працівника, яким чином здійснюється обіг зброї і боєприпасів на об'єктах території обслуговування.

Проводячи індивідуальну профілактичну роботу на території обслуговування оперативному працівнику поліції слід постійно і ретельно перевіряти наступні категорії осіб: раніш засуджених осіб і схильних до незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами чи вибуховими пристроями; осіб, які займаються полюванням; спортсменів, які займаються стрільбою з вогнепальної зброї; осіб, які проходили службу в районі проведення АТО; волонтерів та осіб, які займаються транспортними та пасажирськими перевезеннями в районі проведення АТО.

Окремим джерелом отримання інформації є мережа Інтернет. Враховуючи технічний прогрес який відбувається на сьогоднішній день, слід врахувати, що сліди злочинної діяльності залишаються в мережі Інтернет. Отримана інформація не є досконалою, і завжди, як і будь-яка інформація, що надходить до оперативного працівника потребує перевірки для встановлення достовірності такої інформації [4, с. 110].

У разі надходження повідомлення про незаконне поводження зі зброєю, боєприпасами, вибуховими речовинами та виїзду на місце події у складі слідчо-оперативної групи працівник оперативного підрозділу Національної поліції України: встановлює та опитує громадян з метою отримання інформації про обставини вчинення правопорушення; забезпечує невідкладне встановлення номера телефону абонента, на який здійснено повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності, та/або номера телефону абонента, з якого здійснено таке повідомлення; встановлює наявність камер відеоспостереження на прилеглій до місця події території; здійснює спостереження за межами оточення з метою можливого виявлення осіб, причетних до завідомо неправдивого повідомлення; про результати вжитих заходів письмово інформує

слідчого (старшого СОГ); за дорученням слідчого забезпечує виконання ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів у найкоротші строки (за умови зазначення в ухвалі надання йому права тимчасового доступу до речей і документів) [5, с. 110].

Підсумовуючи викладене, рекомендований перелік не є вичерпним, тому залежно від особливостей ситуації чи території обслуговування його може бути звужено чи розширено. Водночас знання наданого переліку дозволить швидко і компетентно виявляти порушення у сфері незаконного обігу вогнепальної зброї, бойових припасів та вибухових речовин.

Список бібліографічних посилань

1. Генеральна Прокуратура України : офіц. сайт. URL: <http://www.gp.gov.ua> (дата звернення: 31.10.2018).

2. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 4-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2010. 608 с.

3. Меживий В. П. Інформаційне забезпечення оперативно-розшукової діяльності у сфері обігу зброї, боєприпасів, вибухових речовин та вибухових пристроїв. *Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ*. 2003. № 1 (10). С. 161–168.

4. Бараненко Б. І. Оперативно-розшукові заходи щодо розкриття злочинів, пов'язаних із застосуванням вибухових речовин та пристроїв. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України*. 2002. № 1. С. 109–114.

5. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ МВС України від 07.07.2017 № 575 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (дата звернення: 31.10.2018).

Одержано 01.11.2018

УДК 343.9:343.431

Ірина Ігорівна ШИНКАРЕНКО,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів

факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ;

Олег Євгенович ЧЕРНИШЕНКО,

кандидат педагогічних наук,

спеціаліст з тренінгів Консультативної місії Європейського Союзу

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ

Торгівля людьми впродовж багатьох століть являє собою порушення прав та свобод людини. За даними експертів Організації Об'єднаних Націй (ООН) торгівля людьми за рівнем прибутковості займає третє місце у світі після торгівлі наркотиками і зброєю, але зі суттєво меншим ризиком для продавців. Як свідчить практика, Україна переважно виступає у ролі міграційного донора, а не реципієнта. За даними статистики близько 3 мільйонів громадян України здійснюють трудові поїздки за кордон. Слід зазначити, що правовий статус українських мігрантів дуже непевний, переважна більшість із них, на жаль, не мають офіційних дозволів на проживання або працевлаштування, що, своєю чергою, викликає ризики опинитися в рабстві.

У звіті Державного департаменту США про торгівлю людьми у світі у 2016 році Україну помістили в другу групу як «країну походження, транзиту й призначення для чоловіків, жінок та дітей, які зазнають примусової праці та сексуальної експлуатації».

Згідно зі статистичними матеріалами в період з 2014–2016 роки була досить стабільна ситуація по виявленню фактів торгівлі людьми, так в 2014 році було виявлено 109 фактів, 2015 – 111, 2016 – 115, але вже у 2017 році кількість фактів торгівлі людьми зросла до 346 осіб. Протягом першої половини 2018 року Національна поліція виявила 156 фактів торгівлі людьми за той же період 2017 року було зафіксовано 144 факти торгівлі людьми.